

طرح درس

۱. عنوان درس: باستان‌شناسی تطبیقی ۲: حوزه غربی

۲. شماره درس: ۴۱۰۵۲۱۸

۳. تعریف

در دوران تاریخی مراکز تمدنی مهمی همچون بین‌النهرین، آناتولی و لوانت تأثیرات فرهنگی بر فلات ایران به ویژه نیمه غربی آن گذاشته‌اند. در طول این دوران طولانی در این حوزه‌ها تحولات اجتماعی، سیاسی و فرهنگی مهم و متعددی رخ داده است که باتوجه به متون نوشتاری و شواهد باستان‌شناسی قابل بررسی و مطالعه هستند. به منظور شناخت هرچه بیشتر و عمیق‌تر فرایندهای فرهنگی دنیای باستان و جریان‌های موجد این مهم در دوران تاریخی، لازم است به مطالعه و بررسی حوزه‌های فرهنگی مختلف پرداخته شود. آنچه در باستان‌شناسی تطبیقی حوزه غربی مورد بحث قرار می‌گیرد، الگوها و مواد فرهنگی است که در مراکز تمدنی همچون بین‌النهرین، آناتولی و لوانت شکل گرفته و امواج آن حوزه‌های فرهنگی غرب فلات ایران را از زمان آغاز نگارش تا برآمدن اسلام تحت تأثیر قرار داده است. هرچند که در برخی دوره‌های فرهنگی بخش عمده‌ای از این حوزه گسترده به لحاظ سیاسی در یک قالب مشترک قرار می‌گیرد.

۴. منابع

- پارو، آ، ۱۳۹۱، سومر و اکد، ترجمه م.ر. صراف، ابکایی خاوری، تهران: سمت.
- رو، ژ، ۱۳۶۹، بین‌النهرین باستان، ترجمه ع. هوشنگ مهدوی، تهران، نشر آبی.
- فیروزمندی شیره جینی، بهمن، ۱۳۸۳، آسیای صغیر در پیش از تاریخ، تهران: سمت.
- فیروزمندی شیره جینی، بهمن، ۱۳۸۹، آسیای صغیر در دوران تاریخی، تهران: سمت.
- فیض خواه، محمد و علیون، صمد (مترجمان)، ۱۳۸۸، باستان‌شناسی آذربایجان از دوره اوراتو تا شروع اشکانی (مجموعه مقالات گروه مؤلفان)، تبریز: نشر اختر.
- کرتیس، جان، ۱۳۸۹، بین‌النهرین و ایران در دوران اشکانی و ساسانی، ترجمه زهرا باستی، تهران: سمت.
- گرنی الیور، ۱۳۸۸، هیتی‌ها، ترجمه رقیه بهزادی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- هژبری نوبری، علیرضا، نگاهی جدید به معماری دفاعی اورارتو، مجموعه مقالات مطالعات ایرانی، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، ۱۳۸۲، صص ۴۴-۳۱.
- هژبری نوبری، علیرضا و ویسی، مهسا، ۱۳۹۲، هخامنشیان در آسیای صغیر با تکیه بر داده‌های باستان‌شناسی، تهران: پردیس دانش.
- Bryce, T.(2005). *The Kingdom of the Hittites*, Ilya Yakubovich.
- Bryce, T.(2004). *Life and Society in the Hittite World*, Oxford University Press.
- Hoffner, h.A. (2009). *Letters from the Hittite Kingdom (Writings from the Ancient World, Society of Biblical Literature)*.
- Hewsen, R. H. (2001). *Armenia. A Historical Atlas*. Chicago: The University of Chicago Press.

- Joukowsky, M. Sh. Blackburn, J. (1996). *Early Turkey: An Introduction to the Archaeology of Anatolia from Prehistory Through the Lydian Period* Kendall Hunt Pub Co,
- Lafly, E, Pataci, S. (2015). *Recent Studies on the Archaeology of Anatolia*, BAR International
- Parker, A. (1999). *Northeastern Anatolia: On the Periphery of Empires, Anatolian Iron Ages 4. Proceedings of the Fourth Anatolian Iron Ages Colloquium Held at Mersin, 19-23 May 1997*. *Anatolian Studies*, 49, 133-141.
- Pollock, S. (1999). *Ancient Mesopotamia*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Roaf, M. (2002). *Cultural Atlas of Mesopotamia and the Ancient Near East*. Facts on File books.
- Shahbazi, A. S. (1975). *The Irano-Lycian Monuments*, Institute of Achaemenid Research. Tehran.
- Steadman, SH, McMahon, (2015), *The Archaeology of Anatolia*, 2Vol. Cambridge Scholars Publishing.

۵. اهداف

هدف از این درس بررسی باستان‌شناختی آثار و مواد فرهنگی حوزه‌های فرهنگی غرب دنیای باستان و تأثیر آنها بر فرهنگ و تمدن شرق غرب است. در نهایت انتظار می‌رود شناخت کلی در مورد شیوه‌ها و الگوهای فرهنگی غرب ایران و مواد فرهنگی این ناحیه و تطبیق آنها با حوزه‌های همجوار آن حاصل گردد.

۶. تعهدات دانشجوی

دانشجو وظیفه دارد که مطابق قوانین آموزشی (زمان شروع و پایان کلاس و تعداد غیبت‌های مجاز) در کلاس درس حاضر شده و ضمن گوش دادن به مباحث درسی در بحث‌های علمی شرکت فعال داشته باشد. همچنین انجام پروژه پژوهشی در حین ترم پاورپوینت از وظایف دانشجوی در این درس است.

۷. پیش‌نیازها*

این درس نیازی به پیش‌نیاز ندارد

۸. شیوه محاسبه نمره

مشارکت در کلاس و فعالیت پژوهشی در طول ترم: ۵ نمره
امتحان پایان ترم به صورت کتبی: ۱۵ نمره

مژگان خانمرادی

استاد درس

تقویم آموزشی درس باستان‌شناسی تطبیقی ۲: حوزه غربی

عنوان بحث	هفته / جلسه
جغرافیا و زیست بوم حوزه غربی	اول
تاریخچه مطالعات باستان‌شناسی	دوم
بررسی پیش از تاریخ آسیای صغیر	سوم
شکل‌گیری حکومت‌های و بررسی تطبیقی با بین‌النهرین و ایران	چهارم
حضور آشوریان در آسیای صغیر و استفاده از نگارش در حوزه غربی	پنجم
امپراتوری هیتیت و مطالعه تطبیقی مواد فرهنگی و تحولات سیاسی، اجتماعی با مناطق پیرامون	ششم
حضور میثانی‌ها در تحولات منطقه	هفتم
بررسی تحولات فرهنگی و سیاسی فریگی‌ها و هیتیت نو در منطقه	هشتم
اورارتوها و تاثیر معماری و شهرسازی و هنر ایشان بر نیمه غربی ایران	نهم
حضور سکاها و تاثیر هنری، سیاسی و فرهنگی ایشان بر نیمه غربی ایران	دهم
حضور هخامنشیان در آسیای صغیر و بین‌النهرین	یازدهم
سلوکیان در آسیای صغیر، بین‌النهرین و لوانت	دوازدهم
بررسی متون حقوقی در هزاره سوم و دوم ق.م در حوزه غربی	سیزدهم
روابط سیاسی و فرهنگی اشکانیان با آسیای صغیر، بین‌النهرین و لوانت	چهاردهم
روابط سیاسی و فرهنگی ساسانیان با آسیای صغیر، بین‌النهرین و لوانت	پانزدهم
جمع‌بندی نهایی و رفع اشکال	شانزدهم